



Rozhovor připravili: Jonáš Rychlý a Vincent L. Kavalir, quick@music-store.cz

APOCALYPTICA: PAAVO LÖTJÖNEN (VIOLONGELLO) MICHAEL BAUER (FOH)

Klasičtí violoncellisté originálně interpretující “tvrdou” muziku se během téměř dvaceti let života finské Apocalypticy dostali do povědomí mnoha fanoušků rockové a metalové hudby. Mezi těmito je tato formace natolik známá, že nemá zřejmě smysl ji jakkoliv dále uvádět. V rámci dvouletého tour se Apocalyptica koncertem února zastavila také v Plzni, kde se nám díky kontaktům s managementem kapely podařilo “urvat” dvacetiminutový slot vyhrazený pro krátké interview. K rozhovoru se uvolil nejen CELLISTA PAAVO LÖTJÖNEN, ale také současný FOH ZVUKAŘ Apocalypticy MICHAEL BAUER.

S Paavem a Michaelem (který v minulosti odjel turné také s německými Rammstein či s Leningrad Cowboys) jsme se sešli v “zákulisi” plzeňské sportovní haly TJ Lokomotiva necelé dvě hodiny před vystoupením (25. února 2011). Naším cílem bylo ve vyhrazeném čase vyzvědět co možná nejvíce o technickém a nástrojovém zázemí živých koncertů finského kvarteta. Zvukařská i muzikantská perspektiva byla pro nás velice atraktivním zdrojem informací...

Naše první otázka směřuje na Michaela. Michaeli, mohl bys nám stručně představit zvukový systém, který bude dnes večer nasazen v akci? Na jaké PA bude Apocalyptica hrát? Můžeš zmínit také mixpult a další vybavení?

Michael: Jistě, tedy stručně. Dnes s sebou máme zvukový line array systém L'Acoustics Kara, který kombinujeme s 1x18" a 2x18" subwoofery. Hrát budeme přes digitální konzoli Digidesign Profile a jako crossover použijeme procesor Dolby Lake.

(Poznámka redakce: během vystoupení bylo použito na každé straně sedm nikoliv zavěšených, ale vystackovaných reproboxů Kara.)

Na velkém tour, jako je toto, se každé vystoupení zdá být pro FOH zvukaře novou výzvou...

Michael: Ano, tak to je, každý den a každé vystoupení má svá specifika, vždy je to trochu jiné, jiné prostory, jiná akustika. Před vystoupením věnujeme hodně času a energie zvukové zkoušce tak, abychom byli na show dobře připraveni.



Paavo: Rád bych dodal, že z mého pohledu – tedy očima hudebníka – je toto PA opravdu skvělé, je ohromně silné v basech. Zvuk pěkně směřuje do publika, nevrací se na pódium, neruší tě žádné hučení a dunění. Nám se s tímto systémem hraje výborně, protože je silný, všechen ten tlak směřuje správným směrem.

Co soudíte o hale, ve které dnes hrajete? Není ta rovná stěna proti pódiu trochu problém?

Michael: Ano, ta zadní stěna proti pódiu je docela velký problém. Je obložena dřevem a jen na prostředku je vyvěšen závěs, takže na stranách, které jsou také zvukově pokryté, je hodně odrazů. Systém jsme během zkoušky vyladili tak, že oba zadní rohy haly mají nižší energii na vysokých frekvencích, čímž se nám snad podařilo redukovat echo té zadní stěny. Tato hala není akusticky ideální, myslím ale, že show bude po zvukové stránce v pohodě.

Michaeli, jsi velmi zkušený zvukař a máš za sebou například velká tour s hardrockovými skupinami, jako jsou třeba Rammstein. Apocalyptica hrající na akustická cello se zdá být pro zvukaře zase trochu jiným oříškem. Vidíš ve zvucení této skupiny mnoho výzev?

Michael: Především je to popularita jména Apocalyptica, která je celosvětově známou skupinou. To samo o sobě je vždy pro zvukaře výzva. Kromě toho je také důležité zajistit, aby jejich hudba během vystoupení měla tu správnou hlasitost a adekvátní tlak, to je asi nejdůležitější.

Paavo: Myslím, že jsme všichni rádi za to, že jsme začali spolupracovat s Michaelem. Řekl bych, že se mu podařilo posunout nás zase o úroveň výše a bereme ho vpodstatě jako páteho člena kapely. To dává smysl, ne? *(Smích)*

Přestože členové Apocalyptica hrají na dřevěné akustické nástroje, zvuk kapely má stejnou sílu a tlak, na jaký jsme zvyklí od skupin obvyklého

rockového či metalového nástrojového složení se zkreslenými kytarami, basou a bicími. Jaké je tedy zvukové tajemství této vaší apokalyptické energie?

Michael: *(Úsměv)* No, já myslím, že toto je spíše otázka pro kapelu, než pro mě. Oni jsou ti, kdo mi poskytují signál a já ho pouze zesiluji. Ten základní zvuk – obrovský tlak, který mají, když hrají opravdu metalově a tvrdě – ten vytváří kapela sama s nasazením zkreslení a dalších efektů. Já jsem tu vpodstatě od toho, abych na to reagoval, abych věděl co, kdy a kde použít. Proto si myslím, že zvucení Apocalyptica není zase tak moc odlišné od zvucení normální rockové kapely. I Apocalyptica má svoji rytmiku, svého basového hráče, melodickou linku... Hudba je tedy stejná, jako v případě rockové nebo metalové skupiny. Přesto je violoncello skutečně hodně svébytný nástroj a myslím, že žádná kytara ani basa nemůžou dosáhnout té rozmanité škály zvuků a frekvencí, jaké je schopno vyprodukovat cello, respektive hráč na cello.



Paavo: Celou dobu, po kterou spolu hrajeme, postupně vyvíjíme a vytváříme svůj zvuk a jeho technické řešení. Každý rok se objeví nějaká nová věc, něco obměníme a tak. Zvuk cello, i s ohledem na to, jak je tento nástroj citlivý, je skutečně docela vyzývavý. Cello je akustické, hodně a snadno vibruje a problémy se zpětnou vazbou jsou v podstatě všudypřítomné. V průběhu času jsme si našli docela dobrý systém pro jejich snímání. Kombinujeme dva různé druhy kontaktních snímačů a používáme mnoho dalšího vybavení, preampy, zakázkové efekty a podobně. Je to zkrátka o pečlivém vyladování každé drobnosti.

Důležité je také, abychom pracovali jako tým, což platí i o zvukaři. Pokud hrajeme v nějaké hale se špatným PA a špatným zvukařem, může se klidně stát, že výsledkem bude zvukový "binec" plný zpětné vazby. Pokud si to ale ohlídáme, pak žádné problémy nejsou.

A co mikrofony DPA? Není to tak dávno, co jste začali pro snímání zvuku cello používat miniaturní mikrofony DPA 4099C.

Paavo: Asi před dvěma roky jsme si říkali, že by nebylo špatné zařadit do živé produkce jakousi vsuvku, během které bychom hráli klidnější a komornější melodické skladby. Začátek naší show bývá pojat hodně agresivně a hlasitě, potom ale následuje náladovější klasičtější akustická produkce - takové citovější momenty... pro holky. *(Smích)*. Pro tuto část show jsme chtěli docílit klasičtějšího kobylkového zvuku, který bude jiný než ten, který dostáváme z kontaktních snímačů a zesílení. Právě pro tento účel jsou DPA mikrofony výborné.

I při hraní se 4099C jsme schopni dosáhnout takové úrovně hlasitosti, která odpovídá rockovým koncertům. To je pro nás důležité, protože publikum není ani při těchto "akustických" pasážích koncertu zcela potichu. Ano, pokud hrajeme v nějaké klasické koncertní hale, dočkáme se i úplně tichého hlediště, na rockovém koncertě se to ale bez hluku neobejde. DPA mikrofony nejsou tak náchylné ke zpětné vazbě a k tomu ještě zní dobře.

Michael: Ano, zvuk DPA je ale hlavně hodně přirozený. Je to skutečně velký skok mezi začátkem koncertu plným zkreslení, delayů a dalších efektů a tou tišší akustickou částí, při které používáme právě 4099C. Je to úplně jiná tvář vystoupení, kde se najednou objevuje nijak nezměněný přirozený zvuk violoncella.

(Poznámka redakce: Během koncertu Michael Bauer musel konstatovat, že přítomné publikum téměř vyvrátilo Paavo Ivzen. Během písně Beautiful nebylo v hledišti slyšet ani pípnutí.)

Váše pódiové kreace plné pohybu a házení hlavou mají daleko do statického obrazu komorních hudebníků. Jak se vůbec DPA vypořádají s těmito okolnostmi?

Paavo: To je pravda, ale v té části koncertu, kdy používáme DPA, všichni sedíme. Pouze si připneme mikrofon na cello. Upínací systém 4099C je rychlý a jednoduchý, takže to během koncertu v pohodě zvládneme.



Paavo Lötjönen (Apocalyptica)

Jaký druh držáku používáte? Ten gumový?

Paavo: Ano, takový ten roztahovací, upevňuje se na struny mezi kobylku a struník.

Nepředpokládáme, že byste během koncertů používali nějaké starší drahé a vzácné nástroje, které by se mohly poškodit..

Paavo: To je pravda, používáme nástroje novější, které stojí asi čtyři nebo pět tisíc euro a jsou vyrobeny v Číně. Doma ovšem máme nástroje lepší, podstatně dražší, na které hrajeme třeba ve studiu. Mimochodem, DPA jsme použili pro celkem dost věcí i během natáčení desky.

Kompaktní, nebo standardní mikrofony, nebo...?

Paavo: Ne, ty samé, 4099C!

Opravdu?

Paavo: Ano, ale taky jsme na to nasadili hodně zkreslení. *(Smích)*

Paavo, jaké vybavení vlastně používáte k úpravě a "prznění" zvuku violoncella? Máte něco jako pedalboard?

Paavo: Ano, používáme toho hodně. V podstatě máme něco jako racky, kde jsou nějaké modelery od Line6 a také MIDI kontroler G-Lab. Z efekto- vých pedálů používá-

me například zkraslení SansAmp od Tech21, nějaké delaye a tak podobně. Hrajeme přes zesilovače Peavey, které kombinujeme se simulátorem reproboxů Palmer PDI. Signál z nástrojů dělíme do dvou oddělených cest, které potom kombinujeme: zesilovač a DI, v níž jsou nasazeny veškeré efekty.

Paavo, i s ohledem na tvé klasické vzdělání, cítíš se pohodlněji v čistých klasičtějších aranžích a harmoniích nebo při hře rytmických metalových riffů se spoutou efektů?

Paavo: V podstatě mě baví cokoliv. Ale nejvíc asi upřednostňuju holky... (Smích)

Další otázka opět směřuje více na Paava a týká se on-stage monitoringu. Jaké jsou vlastně vaše požadavky, pokud jde o odspolech?

Paavo: Používáme in-ear monitoring Senneheiser, který nám víceméně bezvýhrad vyhovuje.

Takže žádné podlahové monitory?

Paavo: Ne.

Tedy žádné riziko zpětné vazby z "DPAček"?

Paavo: Ne.

Michael: O vazbu se kdyžtak postarám já.

Paavo: Akorát je tu ještě ten šílenec za bicíma. Ten je skutečně hlučný. (Smích)

Michaeli, pokud se nemýlíme, v jednom nejmenovaném "pro audio magazínu" ses v souvislosti se zvucením Rammsteinů zmínil o tom, že máš raději určitý přirozený hluk, který je vlastní živým koncertům, než sterilnost vlastní třeba Stingovým vystoupením....

Michael: Pokud je na pódiu hluk způsobený třeba kytarovým aparátem, obvykle neříkám kytaristovi, aby se ztlumil. To jsou věci, které jsou tak nějak vlastní danému nástroji nebo zesilovači a pokud je jejich výkon v nějak alespoň trochu rozumné míře, nic nenamítám.

Na druhou stranu nemohu říct, že bych si nějak zvlášť užíval hluk na pódiu, protože pokud je na pódiu ticho, tedy není tam nic, co tam být nemá, usnadňuje mi to moji práci. Když máte na pódiu podlahové odposlechy, zvuk se odráží od stropu a... ne, tohle mi nijak nechybí.

Jaké efekty používáš během koncertu? Outboardové nebo efekty konzole?

Michael: Pokud zvučím s Digidesignem nepoužívám v podstatě žádné externí efekty a využívám jen ty věštavené. Jsou dobré a dovoluji mi udělat ze zvukem to, co chci udělat. Myslím, že žádné další efekty mimo tyto během akce nepostrádám. Pokud zvučím s analogovým pultem, potom preferuji efektové procesory, jako jsou Lexicon či TC Electronic, jehož jsem velký fanoušek. S efekty Digidesign jsem spokojen. Samozřejmě, setkal jsem se již s několika digitálními pulty, jejichž efekty se mi moc nelíbily.

Snažíš se dosáhnout zvuku, který by se co nejvíce podobal zvuku nahrávky?

Michael: Ne tak docela...

Paavo: Ani my ne. Toto rozhodnutí je na nás, na kapelu a my se během koncertu nesnažíme reprodukovat zvuk totožný s deskou. Vždycky je to buď "live setup" nebo "studio setup". Studiová aranž může obsahovat třeba dvacet navrstvených violoncell, a může se tu objevovat mnoho efektů...

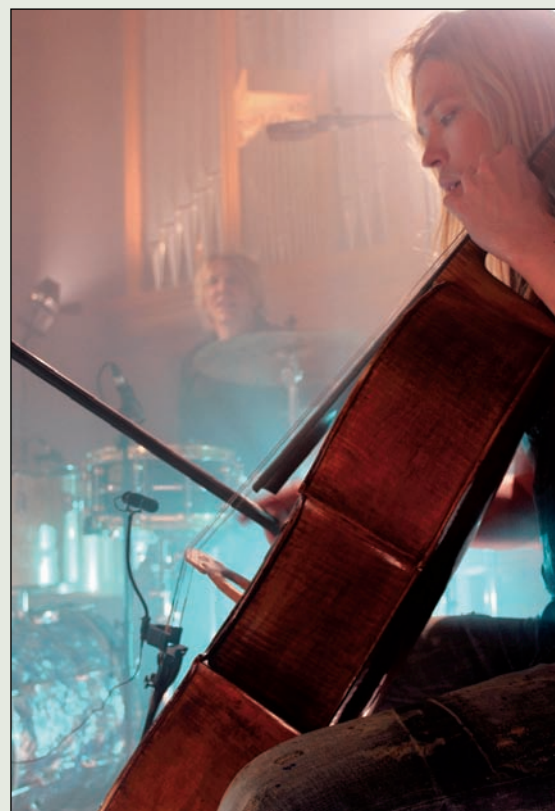
Ano, proto se vlastně ptáme...

Paavo: A živá verze je prostě živá verze...

Michael: A je to tak dobře, protože pokud lidé chtějí slyšet desku, mohou si ji pustit doma tak nahlas, jak chtějí. Vidět a slyšet kapelu naživo - to je něco jiného. Na koncertě by kapela měla znít živě! Vyhovuje mi proto, že po mně kapela nechce, abych přesně kopíroval zvuk desky. Samozřejmě, že mám od Apocalypticy určité instrukce, desku a plánuje se pořadí hraných skladeb. To, jak dosáhnou toho kterého výsledku je ale víceméně na mně a neptám se kapely, jaké efekty použila ve studiu a podobně.

Paavo, vaše poslední album je velice různorodá nahrávka s mnoha hostujícími vokalisty. Jak toto řešíte na koncertech? Máte připraveny instrumentální verze těchto skladeb?

Paavo: Ne, na tour s sebou máme výborného finského rockového vokalistu jménem Tipe Johnson. Během koncertu s námi odezpívá několik skladeb. V případě skladby Bittersweet - jedná se o krásnou baladu, ve které původně zpívá Lauri Ylönen z The Rasmus, budeme zpívat všichni.



APOCALYPTICA & DPA 4099C

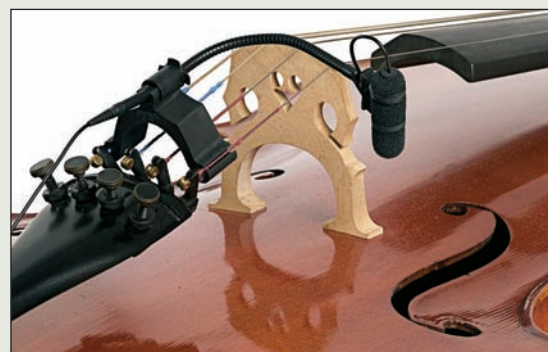
DPA 4099C je směrový kondenzátorový mikrofon zkonstruovaný ke snímání violoncella na živou produkci.

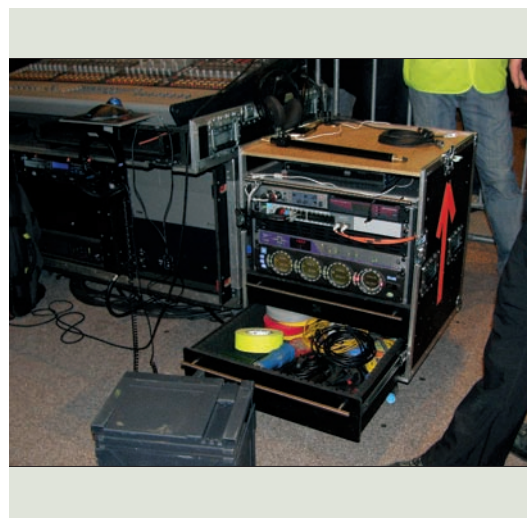
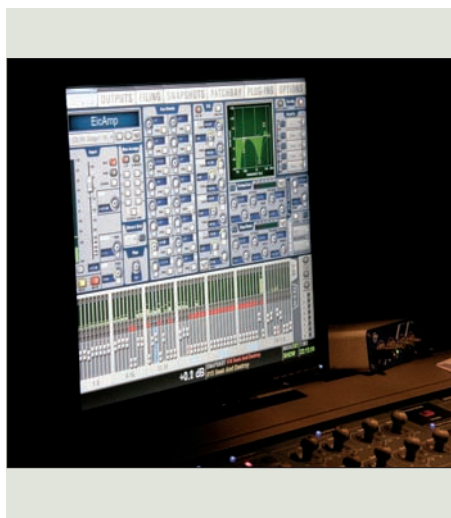
Kapela využívá tři klipsové nástrojové mikrofony DPA 4099C pro violoncella spolu s jedním kusem mikrofonu DPA 4099D pro bicí a perkuse.

Při vystoupení si členové Apocalypticy tyto mikrofony sami nasazují na nástroje a využívají je na místo kontaktních snímačů zejména během "nezkreslených" klasických setů.

Další vlastnosti DPA 4099C:

- speciálně vyvinutý flexibilní držák šetrný k nástroji
- optimalizovaná superkardioidní vložka
- přirozený zvuk i mimo osu
- velká odolnost proti zpětné vazbě
- ohebný a polohovatelný husí krk s odpružením vložky
- výstup XLR





Vraťme se ještě k nástrovému vybavení. Tuto otázku zřejmě nedostáváš poprvé, přesto: Přemýšleli jste někdy nad tím, že nahradíte akustická cello elektrickými?

Paavo: Elektrická cello jsme zkusili mnohokrát. Pro určité účely by mohla být dobrá, třeba pro sóla ve vysokých polohách nebo pro opravdu rychlé vyhrávky. Ale pro tvrdší riffy nemají tu správnou sílu. Připomínají mrtvé tělo, které nevykazuje žádnou odezvu. Akustické nástroje navíc vypadají o mnoho lépe. Pocit ze hry na klasický nástroj je úplně jiný, cello ti pod smyčcem vibruje, odpovídá, reaguje. Elektrické cello je bez reakce, je netečné jak... ženská frůkna! (Smích)

Paavo, máš klasické hudební vzdělání a hrál jsi také ve Finské národní opeře. V momentě, kdy jste se s ostatními členy Apocalypticy rozhodli hrát metalovou hudbu, museli jste začít hledat nové přístupy k tomuto nástroji, nové techniky, nové výrazy... Můžeš nám trochu podrobněji přiblížit toto objevení?

Paavo: Ano, no, už je to hezky dlouho od doby, kdy jsme v devadesátých letech začali hrát metal. Od té doby jsme se naučili mnoho nových speciálních technik. Začali jsme také používat trochu jiný druh smyčce s černými žíněmi. Černé... jsou zlé, že? Pro metal samozřejmě lepší než bílé... (Smích)

A pokud zůstaneme u zvuku? (Smích)

Paavo: Samozřejmě. Používáme kalafunu, která se obvykle používá pro kontrabasový smyčec. Řekněme, že je lepší pro hraní riffů. Hrajeme ovšem také se smyčcem s bílými žíněmi a jiným druhem kalafuny, který více vyhovuje cello, je citlivější a hrajeme s ním sóla, melodie, nebo vyhrávky ve vyšších polohách. Ale všechny ty tvrdé riffy hrajeme s černými žíněmi, protože v těchto případech je hra razantnější, dáváme do toho více síly.

Na závěr se vrátíme ještě k Michaelovi, kterého bychom se rádi zeptali na jeho názor na soupeření analogových a digitálních pultů?

Michael: V současnosti, s tím, jak se digitální pulty neustále zlepšují, v podstatě preferuji digitální řešení. Kdybych měl ale jmenovat můj úplně nejoblíbenější pult, začal bych analogovým Midas XL4. Protože je ale dost velký a těžký, moje druhá volba je digitální Digidesign Profile, který díky tomu, že je malý a výrazně lehčí, používám během současného tour.

Žádná zkušenost s digitálními pulty Midas?

Michael: Poslední tour jsem odjel na Midas Pro6. Po zvukové stránce je to dobrý pult, má skvělé preampy, ale jako celek není takhle konzole ještě připravená.

Skutečně? Vždyť už je na trhu více než dva roky...

Michael: Ale podle mě ještě není hotová.

Proč myslíš? Kvůli stabilitě, nebo proč?

Michael: Ne, vůbec. Jde o kvalitu efektů. Příklad za všechny: pokud na Gate zapneš klíčovací filtr, změní se ti na daném kanálu zvuk. To je něco, s čím jsem se do té doby nesetkal.

Myslím, že na tom výrobce stále pracuje a až toto vyřeší, bude Pro6 můj oblíbený pult. Je to ale ještě na dlouho...

A úplně poslední dotaz. Apocalyptica je na turné již rok a ještě další rok má před sebou. Jak se cítíte v polovině této cesty? Splnila se zatím všechna vaše očekávání?

Paavo: Myslím, že ano.

Toto turné je zatím velice úspěšné, ačkoliv to v současnosti pro mnoho kapel není jednoduché. Já myslím, že my jsme zatím měli vždycky skvělé publikum.

